JEL Classification: A20, A22, A23, A29 https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.023

THE DEMAND TENDENCIES IN ECONOMIC EDUCATION AND CURRENT POLICY CHALLENGES

ANA GVRITISHVILI

PhD student

Ivane Javakhishvili Tbilisi state university, Georgia

ana.gvritishvili@tsu.ge

Abstract. The purpose of this work is to demonstrate the importance of economic education for sustainable development of the country. Also, to study the tendencies of its demand in Georgia. The study analyzes a number of entrants willing to enroll in the Bachelor and Master degree economic programmes for 2013-2018 years. Also, it analyzes the average dynamics of scores of applicants in the same years. Analysis showed that the number of entrants, as well as graduates, selecting the profession of economics, is decreasing according to years. Furthermore, this analysis allows us to assume that the financing of the economic programme is less likely to determine the choice of applicants.

KEYWORDS: ECONOMIC EDUCATION, ENTRANT, DEMAND ON ECONOMIC EDUCATION.

For citation: Gvritishvili, A. (2020). The Demand tendencies in economic education and current policy challenges. *Globalization and Business, №9,* pp. 187-193 (In Georgian). https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.023

JEL Classification: A20, A22, A23, A29 https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.023

ეკონომიკურ განათლებაზე მოთხოვნის ტენდენციები და პოლიტიკის თანამედროვე გამოწვევები

ანა გვრიტიშვილი
დოქტორანტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო
ana.gvritishvili@tsu.ge

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური განათლება, მოთხოვნა ეკონომიკურ განათლებაზე, ეკონომიკური განათლების მნიშვნელობა, ეკონომიკური პოლიტიკა.

ციტირებისთვის: გვრიტიშვილი, ა. (2020). შრომის ბაზრის პოლიტიკის მიზანი და თანამედროვე ტენდენციები. *გლობალიზაცია და ბიზნესი, №9*, გვ. 187-193. https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.023

ეკონომიკა წარმოადგენს სოციალურ მეცნიერებას. სოციალური მეცნიერების კურსი მიზნად ისახავს, სტუდენტს მისცეს ცოდნა ადამიანის ქცევის შესახებ და განუვითაროს იმ საზოგადოების ანალიტიკური შეფასების უნარი, სადაც იგი ცხოვრობს. იმისათვის, რომ ადამიანს ჰქონდეს საკუთარი კულტურის ადეკვატური აღქმა, აუცილებელია ეკონომიკის სისტემების ცოდნა (Keiser 1956). ეკონომიკასა და განათლებას შორის კავშირი ბევრად უფრო მჭიდროა, ვიდრე სხვა დისციპლინებს შორის. ბოლო თაობის ეკონომისტები მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ საგანმანათლებლო ინდუსტრია მთავარ როლს ასრულებს განვითარებასა და დინამიურ პროცესებში. ადამიანთა სწავლების პროცესს ეკონომიკის ბევრი დამახასიათებელი ფაქტორი აქვს. მათ შორის, წარმოების ფაქტორი – ინფორმაციის სახით, რომელიც გარდაიქმნება ცოდნად (Boulding 1969).

ეკონომიკური განათლების მნიშვნელობას მოწმობს სერკან გუნესის კვლევაც (Gunes 2012). ინოვაციაზე დაფუძნებული ეკონომიკური განათლება კრიტიკულად აუცილებელია ადამიანური კაპიტალის განვითარებისათვის. გლობალიზაციისა და ტექნოლოგიური განვითარების ეპოქაში მნიშვნელოვანია ანალიტიკური აზროვნება და ის უნარები, რომელსაც ავითარებს ეკონომიკა. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ეკონომიკური განათლება ინდივიდებს ეხმარება, გადაწყვეტილებების მიღებისას გამოიყენონ ანალიზის განსხვავებული ფორმები. იგი ავითარებს მეწარმულ უნარებს. ასევე გამოიკვეთა, რომ ეკონომიკის პროგრამებით კმაყოფილება მაღალია, იმ შემთხვევაში, თუ კურიკულუმი გამდიდრებულია მაგალითებით რეალური ცხოვრებიდან და ეფუძნება პრაქტიკაზე დამყარებულ სწავლებას (Gunes 2012).

მსოფლიოსთვის ეკონომიკური განათლების მნიშვნელობა კიდევ უფრო გაიზარდა 2007-2008 წლების ფინანსური კრიზისის შემდეგ. კრიზისმა ხაზი გაუსვა ფუნდამენტური ეკონომიკური ცოდნის მნიშვნელობას. იყვნენ ეკონომისტები, რომლებმაც გამოავლინეს კრიზისის ადრეული ნიშნები, თუმცა შედეგების სრული წინასწარმეტყველება შეუძლებელი აღმოჩნდა. კოლანდერმა (2009) დაასკვნა, რომ ეკონომისტების მარცხი, შეეფასებინათ კრიზისის სიმწვავე, გამოწვეული იყო არასწორი კვლევითა და მოდელების არასწორი აგებით. ამ კრიტიკის საპირისპიროდ აკადემიურმა საზოგადოებამ გამოიჩინა განახლებული ინტერესი ეკონომიკის პროფესიის მიმართ და დაიწყო პროგრამების განახლება უნივერსიტეტებში. ეკონომიკურმა კრიზისმა ბიძგი მისცა ეკონომიკური განათლების წახალისებასა და მის თანამედროვე საჭიროებებზე მორგებას (Peterson 2013).

ეკონომისტები დღეს ძირითადად სახელმწიფო სამსახურებსა და დიდ კორპორაციებში არიან დასაქმებულები. მათი საქმე უმეტესწილად შემოიფარგლება მოდელების აგებით ეკონომეტრიკის დახმარებით. კომპიუტერის გარეშე დღევანდელი ეკონომისტის საქმიანობა წარმოუდგენელი იქნებოდა. ეკონომისტს უნდა შეეძლოს, დაადგინოს გაცვლითი კურსის ცვლილების ეფექტი ექსპორტის გაყიდვებზე, პროგნოზირება გააკეთოს საპროცენტო განაკვეთის და ააგოს მოდელი, რომელიც დაადგენს საცხოვრებელი უძრავი ქონების ფასებს (Robinson and Davis 1999).

მიუხედავად იმისა, რომ ეკონომისტის პროფესია ითვლება საკმაოდ საჭირო პროფესიად შრომის ბაზარზე,

მაინც რთულია პროფილით დასაქმება. ეს პრობლემა დგას არა მხოლოდ საქართველოში. ფრანცის ბოდი, თავის ნაშრომში „მოთხოვნა ეკონომისტებზე“, საუბრობს ჯერ კიდევ 1950 წელს ჩატარებული კვლევის შედეგებზე, რომლის მიხედვითაც, როგორც ბაკალავრის, ისე მაგისტრის ხარისხის მქონე ეკონომისტების მინიმუმ ნახევარი დასაქმებულია არა კვალიფიკაციით. 1959 წელს გამოშვებული ნაშრომის მიხედვით კი პროფესიონალი ეკონომისტების ნახევარი დასაქმებულია საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, ერთი მესამედი სამთავრობო სააგენტოებში და მცირე მაგრამ მზარდი ნაწილი კერძო კომპანიებში. კიდევ უფრო მცირე ნაწილია დასაქმებული კვლევით ორგანიზაციებში. თავად ავტორის მიერ ჩატარებული კვლევაც ადასტურებს იმას, რომ ეკონომისტების უმრავლესობა კვლავ საგანმანათლებლო დაწესებულებებშია დასაქმებული (Boddy 1962).

2013 წლიდან საქართველოში ეკონომიკის მიმართულება სრულად ფინანსდება სახელმწიფოს მხრიდან. ყველაზე დიდი რაოდენობით სტუდენტებს კი, ამ მიმართულებით, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი იღებს. სახელმწიფომ ასევე დააფინანსა სხვა რამდენიმე ნაკლებად პოპულარული მიმართულება, თუმცა დღემდე გაურკვეველია იყო თუ არა ეს გადაწყვეტილება განპირობებული შრომის ბაზარზე კონკრეტული პროფესიის სპეციალისტების ნაკლებობით. ეკონომისტ ლაშა არევაძის მიერ 2016 წელს გამოქვეყნებულ სტატიაში საუბარია დაფინანსებულ ფაკულტეტებზე და ავტორი აღნიშნავს კვლევებით დადასტურებულ ფაქტს, რომ უფასო ფაკულტეტებმა არ წაახალისა უფრო უნარიანი სტუდენტების მოზიდვა, განსაკუთრებით კი ეკონომიკის მიმართულებით. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მონაცემების ანალიზი გვიჩვენებს, რომ საშუალოდ 4.45 ქულით გაიზარდა ბიზნესის ადმინისტრირების პროგრამაზე ჩარიცხული სტუდენტების ქულა, ხოლო ეკონომიკის მიმართულებაზე უცვლელი დარჩა. ამასთან, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს ყოველთვის ჰყავდა ეკონომიკის მიმართულების სათანადო რაოდენობის კონტიგენტი (Arevadze, 2016).

როგორც სამეცნიერო ლიტერატურის ანალიზიდან ჩანს და ზემოთ უკვე ვისაუბრეთ, ეკონომისტების დასაქმების ადგილი არის აკადემიური სფერო, სახელმწიფო ორგანიზაციები და მცირედი პროცენტით, მსხვილი კერძო კომპანიები. რაც შეეხება ეკონომისტების გამოშვების რაოდენობას 2013 წელს სახელმწიფო აფინანსებდა 500 ადგილს, ხოლო 2016 წლისათვის ადგილების როადენობა 700-მდე გაიზარდა. ნაკლებად სავარაუდოა, რომ საქართველოს შრომის ბაზარს აქვს იმის რესურსი, რომ აღნიშნული რაოდენობის ეკონომისტები დასაქმდნენ კვალიფიკაციის შესაბამისად.

გრაფიკზე 1.1. ნაჩვენებია ეკონომიკის პროგრამაზე ჩარიცხვის მსურველ აბიტურიენტთა რაოდენობა 2013-2018 წლებისათვის (მონაცემები მოპოვებულია შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის ოფიციალური ვებ-გვერდიდან). მონაცემები მოცემულია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე, რადგან, როგორც აღვნიშნეთ, უნივერსიტეტი აცხადებს ყველაზე დიდი რაოდენობით მიღებას ეკონომიკის სპეციალობაზე (დაახლოებით 400 აბიტურიენტი ყოველწლიურად). სხვა კერძო თუ სახელმწიფო უნივერსიტეტებში მიღების რაოდენობა გაცილებით მცირეა. როგორც ვხედავთ, ჩარიცხვის მსურველ აბიტურიენტთა რაოდენობა კლებადია წლების მიხედვით, როგორც პირველი არჩევანის მიხედვით, ისე მთლიანი რაოდენობა. 2017 წელს კი 2016 წელთან შედარებით პირველი არჩევანის მიხედვით ეს რაოდენობა ნახევრდება. მოცემული ანალიზი საშუალებას გვაძლევს, ვივარაუდოთ, რომ დაფინანსებული ეკონომიკის სპეციალობა ნაკლებად განსაზღვრავს აბიტურიენტის არჩევანს.

გრაფიკი 1.2 გვიჩვენებს აბიტურიენტთა სკალირებული ქულების საშუალო დინამიკას იმავე წლებში. როგორც ვხედავთ, სკალირებული ქულები მცირდება, რაც ადასტურებს, რომ ეკონომიკის სპეციალობის ხელმისაწვდომობა აბიტურიენტებისათვის არ განსაზღვრავს უფრო უნარიანი სტუდენტების მიღებას აღნიშნულ პროფესიაზე. 2017-2018 წლებში ბაკალავრიატში მიღება გამოაცხადა თსუ ეკონომიკის

გრაფიკი 1. 1 ეკონომიკის პროგრამაზე ჩარიცხვის მსურველ აბიტურიენტთა რაოდენობა 2013-2018 წლების მიხედვით (თსუ)

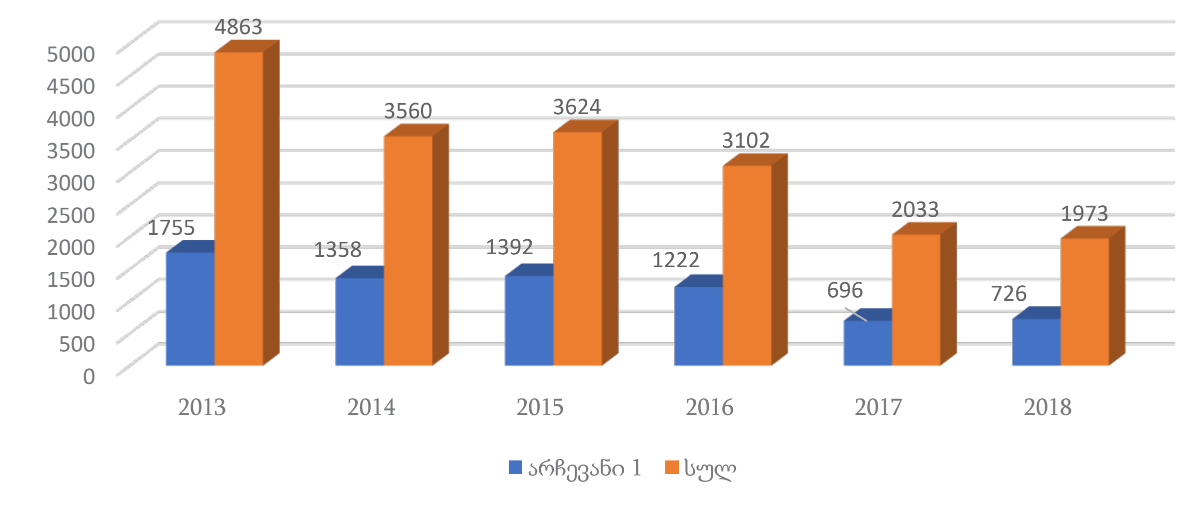

გრაფიკი 1.2 აბიტურიენტთა სკალირებულ ქულათა საშუალო მაჩვენებელი ეკონომიკის პროგრამის მიხედვით 2013-2018 წლების მიხედვით (თსუ)

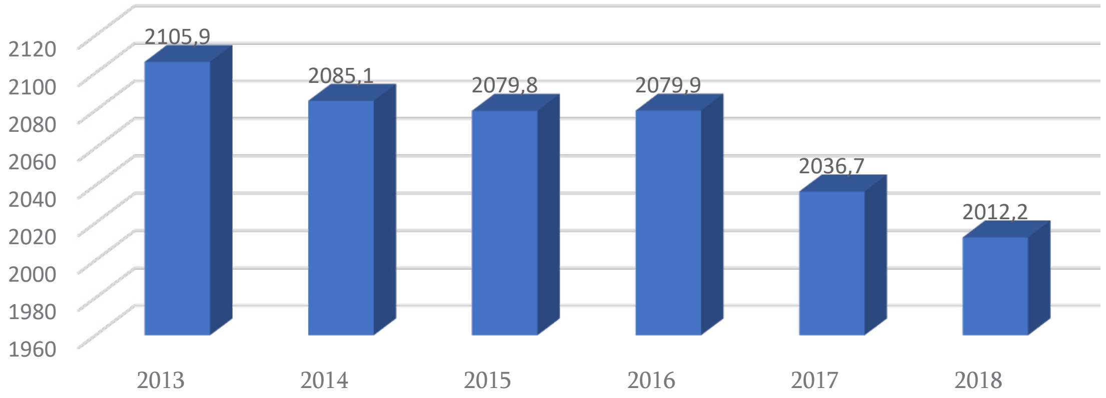

საერთაშორისო სკოლამ (ISET). აღნიშნული სკოლის სკალირებული ქულების ანალიზი გვიჩვენებს, რომ უფრო მაღალი ქულების მქონე აბიტურიენტები სწორედ იქ მიდიან (2017 წ. — 2135,8; 2018 წ. — 2110,1).

გარდა ამისა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიხედვით, შეგვიძლია, შევაფასოთ ეკონომიკის სამაგისტრო პროგრამაზე ჩაბარების მსურველ სტუდენტთა დინამიკა 2013-2018 წლებში (გრაფიკი 1.3[1]). როგორც ვხედავთ, 2014 წელს ჩაბარების მსურველთა რაოდენობა მკვეთრად ეცემა, შემდეგი 4 წლის განმავლობაში შედარებით სტაბილურია, ხოლო 2018 წელს კი კვლავ საგრძნობი შემცირებაა ნაჩვენები. შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ სტუდენტებში ეკონომიკის პროფესიის პოპულარობა მცირდება, რაც შესაძლოა გამოწვეული იყოს შრომის ბაზარზე კვალიფიკაციით დასაქმების სირთულით. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ეკონომიკის მიმართულებით ფუნქციონირებს აისეტის (თსუ ეკონომიკის საერთაშორისო

გრაფიკი 1.3 ეკონომიკაზე ჩაბარების მსურველ მაგისტრანტთა რაოდენობა 2013-2018 წლების მიხედვით (თსუ)

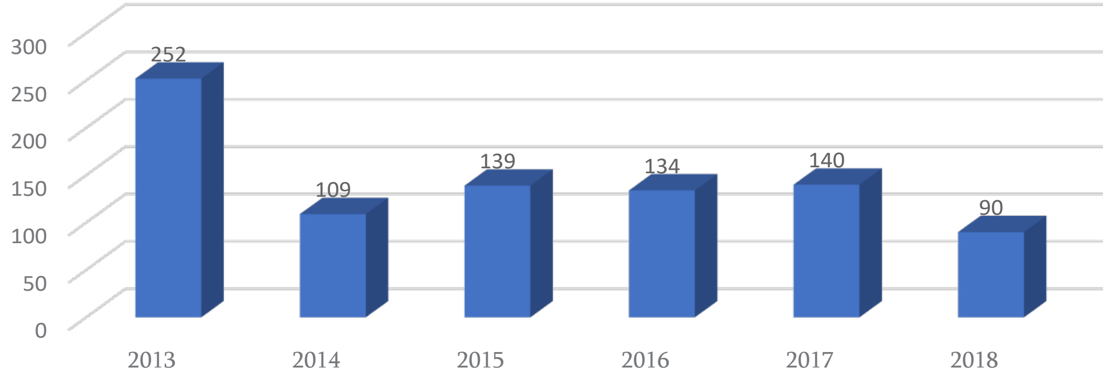

გრაფიკი 1.4 მაგისტრატურაში ეკონომიკის პროგრამაზე მისაღები გამოცდის შედეგების საშუალო მაჩვენებლი 2013-2018 წლების მიხედვით (თსუ)

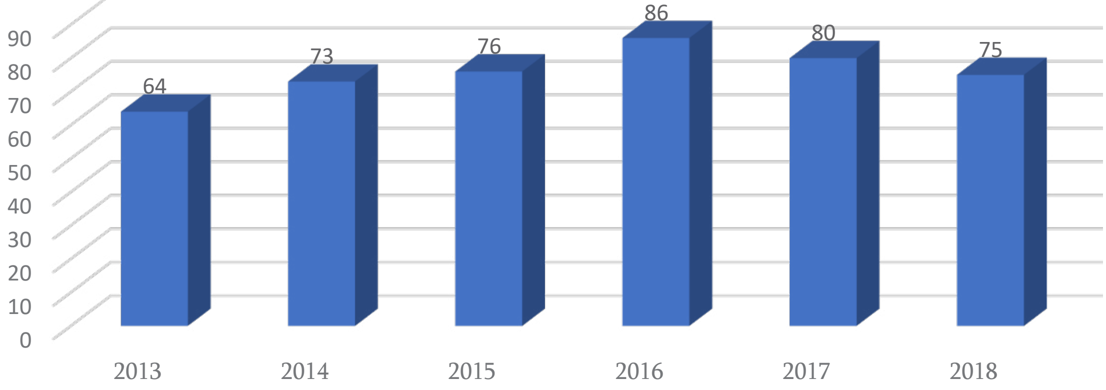

[1] მონაცემები დათვლილია სტუდენტთა პრიორიტეტული არჩევანის მიხედვით და მასში შეყვანილია სტუდენტთა ის რაოდენობა, რომელთა არჩევანი იყო ეკონომიკა და ეკონომიკა/ბიზნესის ადმინისტრირება.

სკოლა) სკოლა, რომელიც ბოლო დროს, საკმაოდ დიდი პოპულარობით სარგებლობს სტუდენტებს შორის. ეს შეიძლება ყოფილიყო კიდევ ერთი მიზეზი თსუ-ში ჩაბარების მსურველ სტუდენტთა რაოდენობის შემცირების. რაც შეეხება მისაღებ კონტიგენტს, გრაფიკზე 1.4 ნაჩვენებია ეკონომიკის პროგრამაზე მისაღებ გამოცდაში სტუდენტების მიერ მიღებული ქულების საშუალო მაჩვენებელი 2013-2018 წლების მიხედვით (თსუ). როგორც ვხედავთ, ამ შემთხვევაში არ ფიქსირდება მკვეთრი შემცირების ტენდენცია. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აღინიშნა 2016 წელს.

შეიძლება ითქვას, რომ კვალიფიციური ეკონომისტები ქვეყნის განვითარებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანია. ეკონომიკური ანალიზი ეხმარება ქვეყანას კრიზისებიდან თავის დაღწევაში. თუმცა, სახელმწიფოს მხრიდან ეკონომიკის მიმართულების დაფინანსებამ ვერ განაპირობა უფრო უნარიანი აბიტურიენტების მიღება ამ პროფესიაზე.

მარქსის ნაშრომები დაწერილი იყო ეკონომიკის თანამედროვეობაზე, თუმცა, ისინი ეხებოდა უფრო ფართო საკითხებს. გვიან 1970 წლებში არა მხოლოდ ეკონომიკა, არამედ ტექნოლოგიებიც შეიცვალა და მოხდა მათი ინტერნაციონალიზება. ინდუსტრიული დაგეგმვა, ადგილობრივი საჯარო ინვესტიციები, კონტროლი იმპორტზე შეიცვალა ისეთი ტერმინებით, როგორიცაა პრივატიზაცია, თავისუფალი ვაჭრობის პოლიტიკა, გადასახადების შემცირება და შესაბამისად ფართოდ გავრცელდა. 1990 წლებში ეკონომიკური კრიზისის ქვეშ მოექცა რუსეთი, აღმოსავლეთ აზია, არგენტინა და მსოფლიოს განვითარებადი ქვეყნების ნაწილი, რამაც კიდევ უფრო საჭირო გახადა ეკონომიკური ინსტრუმენტების განვითარება და სწორად გამოყენება. ამასთან, მოხდა ახალი ეკონომიკური ცოდნის შემუშავება და ზოგიერთი ძველი ინსტრუმენტის განახლება. უნდა აღინიშნოს, რომ ეკონომიკურ და ტექნოლოგიურ ცოდნას მუდმივად ესაჭიროება განახლება და როგორც ფოურსადე ამბობს თავის ნაშრომში „ეკონომიკის ტრანსნაციონალიზაცია", ეკონომიკა თვითონ მუშაობს საკუთარ რევოლუციაზე (Fourcade 2006).

ფოურსადეს თქმით, ეკონომიკის ფუნდამენტური როლი ეკონომიკურ პროცესებში არ არის კარგად გაგებული სოციოლოგების მიერ, რადგან ჩვენ არ ვართ კარგად შეიარაღებული იმისათვის, რომ დავინახოთ ეკონომიკური განათლების დიფუზიის დინამიკა (Fourcade 2006).

კონკრეტულ პროფესიაში დახელოვნება, აღიქმება გეოგრაფიულად შემოსაზღვრულ პროცესად. როგორც წესი, ქვეყანა აწესებს კონკრეტულ შეზღუდვებს, რომელიც განსაზღვრავს პროფესიის სტრუქტურას და განათლების მიღების შესაძლებლობას. საქართველოში არსებობს რეგულირებადი, მულტიდისციპლინარული პროფესიები. ამასთან, არსებობს პროფესიული განათლება. თუმცა მნიშვნელოვანია პროფესიის ინტერნაციონალიზაციის პროცესი. 1999 წელს 29 ევროპის ქვეყანამ მოაწერა ხელი შეთანხმებას, რომელსაც ბოლონიის პროცესი ეწოდა. ბოლონიის პროცესის თანახმად უნდა შექმნილიყო განათლების ერთიანი ევროპული სივრცე. საქართველო მას შეუერთდა 2005 წელს. ბოლონიის პროცესის ერთ-ერთი მთავარი პრინციპი, სწორედ განათლების ინტერნაციონალიზციაა და ამასთან კრედიტების ტრანსფერის სიმარტივე, რამაც ხელი უნდა შეუწყოს კვალიფიკაციის (პროფესიის) აღიარების სიმარტივეს ევროპულ სივრცეში. გარდა ამისა, მოხდა პოლიტიკური და ეკონომიკური პროცესების ტრანსნაციონალიზაცია. 2014 წლის 27 ივნისს ხელი მოეწერა ასოცირების ხელშეკრულებას საქართველოს, ევროკავშირსა და ევროპის ატომური ენერგიის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის რაც, გულისხმობს როგორც სახელმწიფო პოლიტიკის ისე საკანონმდებლო ბაზისა და ეკონომიკური პოლიტიკის შესაბამისობას ევროპულ სტანდარტებთან. ეს კი მნიშვნელოვან ნაბიჯს წარმოადგენს განათლების ინტერნაციონალიზაციისათვის (Fourcade 2006).

რეგულირებადი პროფესიისაგან განსხვავებით (მაგ., მედიცინა,იურიდიული),რომელთათვისაცსაჭიროასპეციალიზაციის გამოცდის ჩაბარება, ეკონომისტებს შეუძლიათ პროფესიით მუშაობა გამოცდების გარეშე. აღნიშნულ ფაქტს ფოურსადეს აზრით რამდენიმე მხარე აქვს, პირველი ის, რომ ეკონომიკა უფრო დაუცველია კონკურენტული გამოწვევებისაგან. მეორე, ეკონომიკაზე ადვილად ახდენს გავლენას გარე სოციალური და პოლიტიკური მოვლენები. საბოლოოდ, ჩვენ უნდა ველოდეთ, რომ ეკონომიკა ყველაზე მეტად იქნება მზად საერთაშორისო ექსპანსიისათვის. მისი აზრითვე, ეკონომიკის ინტერნაციონალიზაცია ხდება ნეოინსტიტუციონალური თეორიის თანახმად. თეორია გვთავაზობს, რომ შედარებით სტაბილური ორგანიზაციების ინსტიტუციონალიზაცია ხორციელდება თანმიმდევრულად მსოფლიო მასშტაბით (Fourcade 2006).

მეცნიერებმა დიდი ხნის წინ აღიარეს, რომ უნივერსიტეტების საერთაშორისო დიფუზია არის ქვეყნების მნიშვნელოვანი ელემენტი, რომელიც წარმოადგენს მექანიზმს სოციალური მეცნიერებების, განსაკუთრებით კი ეკონომიკური განათლების განვითარებისათვის. ეკონომიკური ცოდნა წარმოადგენდა მეოცე საუკუნის ეროვნული ბიუროკრატიული შესაძლებლობების მშენებლობის განუყოფელ ნაწილს. კონტინენტური ევროპის ქვეყნები, როგორიცაა შვედეთი და გერმანია, იყვნენ ერთ-ერთი პირველები, რომელბმაც ჯერ კიდევ მეთვრამეტე საუკუნეში, მოახდინეს პოლიტიკური ეკონომიკის სწავლების ინსტიტუციონალიზება. მე-19 საუკუნის მეორე ნახევარში უმაღლესი საგანამანათლებლო სისტემის გაფართოებასთან ერთად, ეკონომიკის სწავლებამ დაიმკვიდრა თავისი ადგილი როგორც ევროპის, ისე ჩრდილოეთ ამერიკისა და იაპონიის მასშტაბით. ეკონომიკის პროფესიის გაფართოების ბუმის დროს, ეკონომიკის ფაკულტეტების რაოდენობა მსოფლიო მასშტაბით თანდათან იზრდებოდა. 1959 წელს მსოფლიოს მასშტაბით უნივერსიტეტების 49% ჰქონდა ეკონომიკის ფაკულტეტი, 1971 წელს კი ამ რაოდენობამ მიაღწია 61%-ს, 1991 წლისათვის

მცირედით შემცირდა 57%-მდე. დღეს ამ მიმართულებით კონკურენცია გაზრდილია და აქცენტი კეთდება ხარისხზე და არა რაოდენობაზე. უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა რანჟირების სისტემა გვთავაზობს უნივერსიტეტების რეიტინგს საუკეთესო ეკონომიკური ფაკულტეტის მიხედვით, სადაც წამყვანი ადგილი ჰარვარდის უნივერსიტეტს უჭირავს. ფოურსადეს აზრით, ეკონომიკური განათლება ქვეყნებისათვის გახდა მნიშვნელოვანი, რადგან თავად ქვეყნები გახდნენ ეკონომიკაზე დამოკიდებულები. ეკონომიკური განვითარება გახდა მათთვის უმნიშვნელოვანესი, რაც ადასტურებს ეკონომიკური განათლების მნიშვნელობის მუდმივ ზრდას მსოფლიო მასშტაბით (Fourcade 2006).

განათლების ინტერნაციონალიზაცია საქართველოს განათლების სისტემის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი აკისრია როგორც სტუდენტების, ისე აკადემიური და ადმინისტრაციული პერსონალის მობილობის პროცესს. აღნიშული პროცესი ხელს უწყობს ცოდნის საერთაშორისო მასშტაბით გავრცელებას. საქართველოში მოქმედებს ერასმუს+ გაცვლითი პროგრამა, რომელიც საშუალებას იძლევა, სტუდენტებმა მიიღონ საერთაშორისო გამოცდილება და ცოდნა პროფესიის შესაბამისად. Erasmus+ საქართველოს ეროვნული ოფისის მონაცემებით, 32 უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება თანამშრომლობს ევროპის 33 ქვეყნის უნივერსიტეტებთან. ქვემოთ, ცხრილში მოცემულია საქართველოდან წასული და საქართველოში შემოსული უცხოელი სტუდენტების რაოდენობა 2015-2018 წლების მიხედვით. როგორც ვხედავთ, საქართველოდან გასული სტუდენტების ყველაზე დიდი რაოდენობა 2018 წელს დაფიქსირდა, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ სულ უფრო მეტი სტუდენტი ცდილობს, მიიღოს განათლება საზღვარგარეთ.

გაცვლითი სტუდენტების რაოდენობაში წამყვან პოზიციებს კვლავ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი იკავებს. გრაფიკზე ნაჩვენებია 2013-2018 წლებში საქართველოდან წასული სტუდენტების რაოდენობა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის მიხედვით. როგორც ვხედავთ, ყველაზე მაღალი რაოდენობა დაფიქსირებულია 2013 წელს, ხოლო დაბალი – 2014 წელს. ბოლო წლებში კი ეს რაოდენობა მეტ-ნაკლებად ზრდადია.

განათლების სისტემის ინტერნაციონალიზაცია წარმოადგენს მნიშვნელოვან ფაქტორს როგორც განათლების, ისე ქვეყნის განვითარებისათვის. მონაცემების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ სულ უფრო მეტი სტუდენტი ცდილობს, მიიღოს მონაწილეობა გაცვლით პროგრამებში და დააგროვოს საერთაშორისო გამოცდილება. ასევე იზრდება საქართველოში ჩამოსული უცხოელი სტუდენტების რაოდენობაც, რაც მნიშვნელოვანია ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისათვის.

დასკვნა

სამეცნიერო ლიტერატურის ანალიზით ცალსახად გამოიკვეთა, რომ ეკონომიკური განათლება მნიშვნელოვან როლს

ცხრილი 1.1 გაცვლითი სტუდენტების რაოდენობა საქართველოში 2015-2018 წლებში

წელი	საქართველოდან გასული	საქართველოში შემოსული	სულ
2015	695	190	885
2016	989	570	1559
2017	818	515	1333
2018	1105	697	1802
ჯამი	**3607**	**1972**	**5579**

გრაფიკი 1.5 გაცვლითი სტუდენტების რაოდენობა საქართველოდან ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის მიხედვით 2013-2018 წლებში

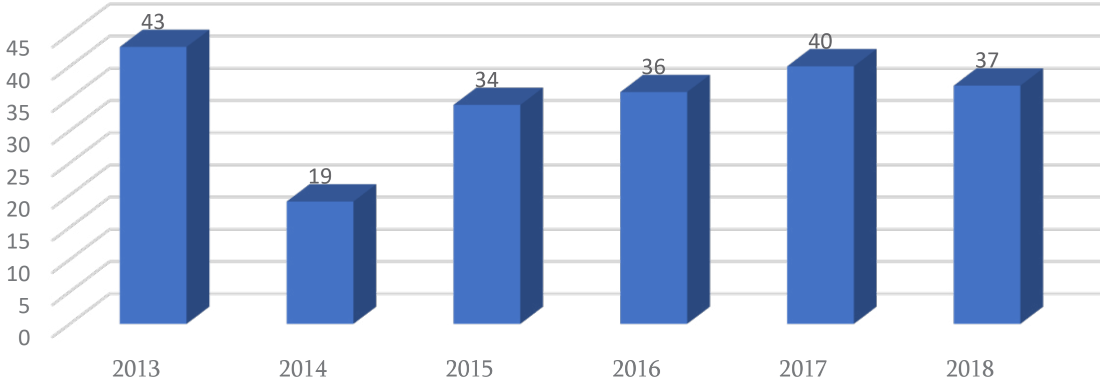

ასრულებს ქვეყნის განვითარებაში. ეკონომიკა, როგორც სოციალური მეცნიერება, ადამიანს უვითარებს ანალიტიკურ უნარებს. ეკონომიკის საბაზისო ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ყველა ინდივიდისათვის და ხელს უწყობს უფრო უნარიანი სამუშაო ძალის არსებობას ქვეყანაში. თავად კვალიფიციური ეკონომისტების არსებობა, კი აუცილებელია ქვეყნის განვითარებისათვის. აქედან გამომდინარე, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სახელმწიფოს მხრიდან სწორი პოლიტიკის გატარებას.

მონაცემების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ეკონომიკის პროგრამის დაფინანსებამ სახელმწიფოს მხრიდან არ გაზარდა ამ მიმართულებით აბიტურიენტთა მოთხოვნა, ამასთან არც უფრო უნარიანი აბიტურიენტების მიღება არ განაპირობა. შეიძლება ითქვას, რომ ქვეყანაში კვალიფიციური ეკონომისტების არსებობისათვის საჭიროა სხვა ქმედითი ღონისძიებების განხორციელება.

რაც შეეხედა ინერნაციონალიზაციას, გაცვლითი პროგრამებში მონაწილეობა საშუალებას აძლევს სტუდენტებს, გაეცნონ უცხოურ გამოცდილებას და აიმაღლონ კვალიფიკაცია. ამ მხრივ დადებითი ტენდენციის მიუხედავად, ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკის გაძლიერება კვლავ რჩება ერთ–ერთ მთავარ გამოწვევად უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის.

ლიტერატურა/REFERENCES

Arevadze, L. (2016). Effectiveness of fully state-funded faculties. Tbilisi (In Georgian). https://idfi.ge/ge/effectiveness-of-fully-funded-faculties (03.01.2019).

Boddy, F. M. (1962). The Demand for Economists. The American Economic Review 52:2 (May): 503-508.

Boulding, K. E. (1969). Economic Education: The Stepchild too Is Father of the Man. The Journal of Economic Education 1 (Autumn): 7-11.

Fourcade, M. (2006). The Construction of a Global Profession: The Transnationalization of Economics. American Journal of Sociology 112:1 (July): 145-194.

Gunes, S. (2012). Economic Education in Industrial Design. Procedia – Social and Behavioral Sciences 47: 1352–1357

Keiser, N. F. (1956). The Role of Economics in General Education. The Journal of General Education 3 (April): 179-187.

Jacobson, M.&Wilensky,U. (2009). Complex Systems in Education: Scientific and Educational Importance and Implications for the Learning Sciences. The Journal of the Learning Sciences 15 (Nov.): 11-34.

Peterson, J. (2013). Economics Education after the Crisis: Pluralism, History, and Institutions. Journal of Economic Issues 47:2: 401-410.

Robinson, W.&Davis, James E. (1999). Technology, The Economics Profession, and Pre-College Economic Education. The Journal of Education Vol. 181, No. 3: 77-90.